

Prawo karne wykonawcze - zajęcia nr 4

rok akademicki 2019/2020

Aleksandra Polak-Kruszyk

Uniwersytet
Wrocławski

Wydział Prawa,
Administracji i Ekonomii

KATEDRA PRAWA KARNEGO WYKONAWCZEGO

Wykonywanie kary pozbawienia wolności

Kara pozbawienia wolności:

- Trwa najkrócej miesiąc, a najdłużej 15 lat- wymierza się ją w miesiącach i latach (art. 37 k.k.)
- Pozbawienie wolności występuje w kodeksie karnym (art. 32 k.k.) w formie jeszcze dwóch, rodzajowo wyodrębnionych kar: **kary 25 lat pozbawienia wolności** i **kary dożywotniego pozbawienia wolności**.
- Takie wyodrębnienie (trzech rodzajów kar polegających na pozbawieniu wolności) nie ma jednak istotnego znaczenia dla procesu ich wykonywania - który jest zasadniczo wspólny.
- Jest to kara **izolacyjna**.
- Może być orzeczona jako **zastępcza kara pozbawienia wolności** - za grzywnę (art. 46 k.k.w.) oraz za karę ograniczenia wolności (art. 65§ 1 k.k.w.)
- Jeżeli przepisy używają w znaczeniu ogólnym „kara pozbawienia wolności” należy przez to rozumieć również zastępczą karę pozbawienia wolności, karę aresztu wojskowego, zasadniczą lub zastępczą karę aresztu, karę porządkową oraz środek przymusu skutkujący pozbawieniem wolności, chyba że ustawa stanowi inaczej (art. 242 § 3 k.k.w.)

Wykonywanie kary pozbawienia wolności

Kara pozbawienia wolności:

- W katalogu kar i środków karnych przewidzianych w obowiązującym kodeksie karnym kara pozbawienia wolności odgrywa szczególną rolę - **izoluje bowiem skazanego od rodziny i społeczeństwa.**
- Jej wykonywanie niejednokrotnie przysparza skazanemu głęboko odczuwalnych cierpień. Niemniej jednak dolegliwość należy do istoty każdej kary, a szczególnie dotyczy to sprawców ukaranych karą pozbawienia wolności.
- Orzeczona i wykonywana dotyka również niekiedy bardzo silnie rodzinę skazanego lub inne osoby najbliższe - następuje przerwanie, codziennych, bezpośrednich kontaktów rodziny z osobą uwięzioną.
- Kara ta pociąga za sobą wysokie koszty - zarówno dla społeczeństwa, jak i dla rodziny samego osadzonego.
- Koszty wykonywania kary pozbawienia wolności w ostatnim okresie (po 2015 r.) przekroczyły 2800 zł w skali miesiąca. Dodatkowo osoby pozbawione wolności nie uczestniczą w tworzeniu dochodu narodowego w takim stopniu jak wolni obywatele - choć nierzadko przed odbywaniem kary osoby takie nie wykonywały żadnej pracy.

Wykonywanie kary pozbawienia wolności

Kara pozbawienia wolności:

- Jest to jednak kara absolutnie niezbędna w zwalczaniu przestępczości - spełnia bowiem doniosłe cele i funkcje społeczne.
- Wymienione negatywne strony kary pozbawienia wolności przemawiają jedynie za jej umiarkowanym orzekaniem i odrzuceniem nieuzasadnionego poglądu, że kara surowa, długo trwająca, to kara skuteczna.
- Współczesna polityka karna, kryminologia, doktryna prawa karnego wręcz domagają się aby stosować jeśli tylko jest to możliwe kary i środki karne alternatywne w stosunku do kary pozbawienia wolności, a w razie jej zastosowania należy bardzo umiarkowanie operować jej represją tj. okresem jej trwania. **Takie są też postulaty międzynarodowe.**

Wykonywanie kary pozbawienia wolności

Cele wykonywania kary pozbawienia wolności :

- Art. 67. § 1. *Wykonywanie kary pozbawienia wolności ma na celu wzbudzenie w skazanym woli współdziałania w kształtowaniu jego społecznie pożądanых postaw, w szczególności poczucia odpowiedzialności oraz potrzeby przestrzegania porządku prawnego i tym samym powstrzymania się od powrotu do przestępstwa.*
- Tak określony cel wykonywania kary pozbawienia wolności pozostaje w zgodzie zarówno z nową wersją Wzorcowych reguł minimalnych ONZ dotyczących postępowania z więźniami z 2015 r., jak i z Europejskimi regułami więziennymi z 2006 r.
- Z obu dokumentów jednoznacznie wynika, iż celem kary jest: **OCHRONA SPOŁECZEŃSTWA PRZED PRZESTĘPCZOŚCIĄ i ZMNIEJSZENIE PRZYPADKÓW RECYDYWY.**
- ZATEM pobyt w zakładzie karnym powinien zostać wykorzystany na wywołanie w skazanym woli prowadzenia po zwolnieniu **ŻYCIA ZGODNEGO Z PRAWEM.**
- Zawarta w art. 67 k.k.w. regulacja stanowi postulat ustawowy, tzn. do czego należy dążyć, wykonując karę pozbawienia wolności, zgodnie z wyrażoną wolą ustawodawcy!

Wykonywanie kary pozbawienia wolności

Cele wykonywania kary pozbawienia wolności :

- W art. 67 § 1 k.k.w. sformułowano *expressis verbis* przepis, że wykonywanie kary pozbawienia wolności ma na celu:
 1. **Wzbudzanie w skazanym woli współdziałania** w kształtowaniu jego społecznie pożądanych postaw, a szczególnie
 2. **Poczucia odpowiedzialności** oraz
 3. **Akceptacji konieczności przestrzegania porządku prawnego,**
- Istotne jest zatem dążenie samego skazanego do podejmowania wysiłku, prowadzącego do zmiany własnej postawy, tzw. Pracy nad sobą. Najpierw ważne jest znalezienie odpowiedniej motywacji, a następnie korygowanie własnego postępowania już w czasie odbywania kary, tak aby po wyjściu z zakładu karnego nie popełniać czynów naruszających normy etyczne i prawne.
- Oczekiwania związane z wykonywaniem kary pozbawienia wolności, zgodnie z art. 67 § 1 k.k.w. **to poprawa skazanego.**
- A więc taka zmiana osobowości, która prowadzi do powstrzymywania się od popełniania przestępstw po opuszczeniu więzienia, a także poprawa moralna więźnia – autorefleksja dotychczasowego postępowania.

Wykonywanie kary pozbawienia wolności

Jak osiągnąć te cele?

- Należy tak zorganizować życie w więzieniu, tak dalece jak to możliwe, aby ułatwiało osobom pozbawionym wolności społeczną readaptację, a więc minimalizować szkodliwe skutki uwięzienia oraz różnice pomiędzy życiem więziennym, a życiem na wolności.
- Adresatem art. 67 k.k.w. są **organy wykonujące kare pozbawienia wolności** – z określonego w tym przepisie celu wykonywania kary pozbawienia wolności wynika dla administracji zakładu karnego obowiązek zaoferowania skazanemu określonych programów i zajęć, które pomogą mu w zmianie postaw z społecznych na prospołeczne i nauczaniu się odpowiedzialności – w praktyce chodzi o umiejętne wskazanie, że umiejętności nabyte w zakładzie karnym mogą mu pomóc w społecznej readaptacji po opuszczeniu zakładu karnego.
- Personel wychowawczy zakładu oraz inne osoby (np. kapelani) współuczestniczący w wykonywaniu kary (np. Przedstawiciele stowarzyszeń pomocy, kuratorzy) mogą starać się oddziaływać na świadomość skazanego, wskazać na motywy, które on ewentualnie zaakceptuje, dostarczać technik i rad w pracy nad sobą – jednak decyzję w zmianie postępowania musi **podjąć sam skazany**, dokonując wyboru pomiędzy dobrem, a złem.

Wykonywanie kary pozbawienia wolności

- Dalej kodeks karny wykonawczy stanowi, że dla osiągnięcia tego celu : *prowadzi się zindywidualizowane oddziaływanie na skazanych w ramach określonych w ustawie systemów wykonywania kary, w różnych rodzajach i typach zakładów karnych*” (art. 67 § 2 k.k.w.)

Są trzy systemy wykonywania kary:

- a) programowanego oddziaływania
- b) terapeutyczny
- c) zwykły (art. 81 k.k.w.)

Cztery rodzaje zakładów karnych:

- a) dla młodocianych
- b) dla odbywających karę po raz pierwszy
- c) dla recydywistów penitencjarnych
- c) dla odbywających karę aresztu wojskowego (art. 69 k.k.w.)

Oraz trzy typy zakładów karnych:

- a) zamknięte
- b) półotwarte
- c) otwarte (art. 70 k.k.w.)

Wykonywanie kary pozbawienia wolności

Art. 67 § 2 k.k.w.

- W art. 67 § 2 k.k.w. określono zarówno środki służące do osiągnięcia celu wymienionego w § 1, jak też podstawowe warunki, w ramach których to oddziaływanie powinno się odbywać.
- Takim środkiem najpierw ogólnie określonym jest prowadzenie zindywidualizowanego oddziaływania na skazanych.
- **Zindywidualizowane oddziaływanie** - oznacza, iż jest ono dostosowane do cech określonej grupy skazanych, lub poszczególnego skazanego - **należy poznać indywidualne cechy i właściwości skazanego**- łatwo je określić na podstawie posiadanych dokumentów skazanego, wywiadu przeprowadzonego z nim, badań osobopoznawczych, danych aktowych.
- W następnym paragrafie (§3) wymieniono najważniejsze z tych środków oddziaływania - choć nie obejmują one wszystkich możliwości.

Wykonywanie kary pozbawienia wolności

Art. 67 § 3 k.k.w.

- *art. 67 § 3 W oddziaływaniu na skazanych, przy poszanowaniu ich praw i wymaganiu wypełniania przez nich obowiązków, uwzględnia się przede wszystkim pracę, zwłaszcza sprzyjającą zdobywaniu odpowiednich kwalifikacji zawodowych, nauczanie, zajęcia kulturalno-oświatowe i sportowe, podtrzymywanie kontaktów z rodziną i światem zewnętrznym oraz środki terapeutyczne.*
- Z przepisu wynika, że w oddziaływaniu na skazanych, przy poszanowaniu ich praw i wymaganiu przez nich obowiązków , uwzględnia się przede wszystkim pracę- zwłaszcza sprzyjającą zdobywaniu odpowiednich kwalifikacji zawodowych - **nauczanie**, zajęcia kulturalno- oświatowe, podtrzymywanie kontaktów z rodziną i światem zewnętrznym oraz środki terapeutyczne.
- **Praca jest obowiązkiem** skazanego (art. 116 pkt 4 k.k.w.), natomiast kształcenie i samokształcenie, korzystanie z zajęć kulturalno- oświatowych i sportowych oraz utrzymywanie więzi z rodziną i innymi osobami bliskimi, a także komunikowanie się ze stowarzyszeniami, fundacjami i organizacjami, których celem jest pomoc w społecznej readaptacji skazanych, są **prawami skazanego** (art. 102 pkt 2, 5 ,6 , 7 k.k.w.)

Wykonywanie kary pozbawienia wolności

Art. 67 § 3 k.k.w.

- W praktyce mogą być stosowane także i inne środki oddziaływania, a zatem w przepisie wymieniono jedynie ważne środki.
- **Spółeczna readaptacja i reintegracja skazanego** - taki powrót do społeczeństwa, który charakteryzuje się zarówno powstrzymaniem się od popełnienia przestępstw, jak i właściwym funkcjonowaniem w społeczeństwie (w środowisku rodzinnym, pracy, sąsiedztwie, czy też grupie rówieśników)
- Polskie prawo pozwala na oddziaływanie oraz działalność resocjalizacyjną (nawet zachęca do tego), ale z pewnymi warunkami - ocena postępów skazanego w resocjalizacji przez Komisję Penitencjarną (**art. 38 §2 oraz 76 §1 k.k.w.**). Dodatkowo Ustawa o Służbie Więziennej wymienia prowadzenie oddziaływań resocjalizacyjnych wobec skazanych osób (**art. 2 ust. 2 pkt 1**), a także Kodeks karny wykonawczy w rozdziale VI o zasadach wymiaru kary - **art. 54 § 1** mówiący o tym, że wymierzając karę nieletniemu/ młodocianemu, sąd kieruje się przede wszystkim tym, żeby sprawcę wychować.

Wykonywanie tymczasowego aresztowania

- **Materia trudna i delikatna- najbardziej dolegliwy środek zapobiegawczy** - środek ten stosowany jest bowiem wobec osoby, która nie została prawomocnie skazana i której służy domniemanie niewinności
- Cele i podstawy stosowania tymczasowego aresztowania zostały określone w przepisach kodeksu postępowania karnego (art. 249 k.p.k. i n.)
- Może nastąpić tylko na mocy postanowienia sądu.
- Przepisy wyraźnie stanowią, iż jeżeli inny środek jest wystarczający, tymczasowego aresztowania nie stosuje się (art. 257 § 1 k.p.k.)
- Podobnie jak inne środki zapobiegawcze można stosować w celu zabezpieczenia prawidłowego toku postępowania, a wyjątkowo także w celu zapobiegnięcia popełnieniu przez oskarżonego (podejrzanego) nowego ciężkiego przestępstwa
- Można je stosować tylko, gdy zebrane dowody wskazują na duże prawdopodobieństwo, że oskarżony popełnił przestępstwo

Wykonywanie tymczasowego aresztowania

- Zgodnie z art. 249 § 1 k.k.w. Minister Sprawiedliwości określa w drodze rozporządzenia regulamin organizacyjno- porządkowy wykonywania tymczasowego aresztowania.
- Wykonanie tymczasowego aresztowania ma służyć realizacji celów
- Może nastąpić tylko na mocy postanowienia sądu.
- Przepisy wyraźnie stanowią, iż jeżeli inny środek jest wystarczający, tymczasowego aresztowania nie stosuje się (art. 257 § 1 k.p.k.)
- Podobnie jak inne środki zapobiegawcze TA można stosować w celu zabezpieczenia prawidłowego toku postępowania, a wyjątkowo także w celu zapobiegnięcia popełnieniu przez oskarżonego (podejrzanego) nowego ciężkiego przestępstwa
- Można je stosować tylko, gdy zebrane dowody wskazują na duże prawdopodobieństwo, że oskarżony popełnił przestępstwo

Wykonywanie tymczasowego aresztowania

- Tymczasowe aresztowanie wykonuje się: w aresztach śledczych, które mogą funkcjonować jako samodzielne areszty lub wyodrębnione oddziały w zakładach karnych.
- **W aresztach śledczych nie ma oddziałów dla kobiet** - kobiety tymczasowo aresztowane przebywają w wyodrębnionych oddziałach zakładów karnych.
- **Areszty śledcze** podlegają Ministrowi Sprawiedliwości, podobnie jak zakłady karne, a ich zadania wykonują **funkcjonariusze Służby Więziennej i pozostali pracownicy więziennictwa.**
- Nadzór nad wykonywaniem TA wykonują organy dysponujące (tj. sąd, a w postępowaniu przygotowawczym prokurator), sędziowie penitencjarni oraz organy administracji aresztów śledczych.

Wykonywanie tymczasowego aresztowania

Do podstawowych zadań funkcjonariuszy w wykonywaniu tymczasowego aresztowania należy:

- Zapewnienie prawidłowego toku postępowania,
- Zapewnienie bezpieczeństwa aresztu śledczego i osób tymczasowo aresztowanych
- Zapobieżenie wzajemnej demoralizacji tymczasowo aresztowanych
- Poszanowanie wszystkich praw przysługujących osobom tymczasowo aresztowanym

Wykonywanie tymczasowego aresztowania

- W przypadku osób tymczasowo aresztowanych nie ma problemu klasyfikacji - polegającej na kierowaniu do określonego rodzaju i typu zakładu karnego. Ważna jest natomiast klasyfikacja wewnętrzna - odpowiednie rozmieszczenie tymczasowych aresztowanych wewnątrz aresztu.
- **W wykonywaniu TA w aresztach śledczych zasadniczymi celami są:** ścisła kontrola nad kontaktami osoby pozbawionej wolności zarówno w obrębie aresztu, jak i ze światem zewnętrznym (z wyjątkiem prawem dopuszczonych kontaktów w celu przygotowania obrony) oraz zapewnienie bezpieczeństwa aresztu śledczego.
- Do wykonywania TA stosuje się odpowiednio przepisy dotyczące wykonywania kary pozbawienia wolności, ze zmianami wynikającymi z przepisów kodeksu karnego wykonawczego, tj. przepisów rozdziału XV i XV a .

Wykonywanie tymczasowego aresztowania

- Wobec tymczasowo aresztowanego stwarzającego poważne zagrożenie (np. z uwagi na kwalifikacje czynów przez niego popełnionych) wprowadzono monitoring i inne ograniczenia (np. korzystania z własnej odzieży). Osadza się ich w oddziałach lub celach zapewniających wzmożoną ochronę. W takim oddziale lub celi można też osadzić tymczasowo aresztowanego świadka koronnego, o ile wyrazi na to zgodę.
- **Kontakty tymczasowo aresztowanego w drodze widzeń i korespondencji podlegają kontroli organu, do dyspozycji którego on pozostaje. Wyjątek: korespondencja z RPO, RPD.**
- **Zakazane jest korzystanie tymczasowo aresztowanych z własnych środków łączności.**
- Tymczasowo aresztowany ma obowiązek wykonywania prac porządkowych na terenie aresztu śledczego, ale na wykonywanie innych prac musi wyrazić zgodę.

Wykonywanie tymczasowego aresztowania

- W celu zachęcenia tymczasowo aresztowanych do dobrego zachowania w czasie pozbawienia wolności i przestrzegania obowiązujących przepisów prawnych, art. 221 § 2 k.k.w. przewiduje możliwość **udzielania ulg i nagród** ([m.in.](#) zezwolenie na indywidualny wystrój celi, dodatkowy lub dłuższy spacer, zezwolenie na otrzymanie dodatkowej paczki żywnościowej)
- Oprócz nagród wpływ na odpowiednie zachowanie się osób tymczasowo mają również wywierać **kary dyscyplinarne** wymierzone za zawinione naruszenie nakazów/zakazów art. 222 § 2 k.k.w. ([m.in.](#) nagana, pozbawienie możliwości otrzymania paczek żywnościowych, umieszczenie w celi izolacyjnej na okres do 14 dni, pozbawienie przyznanej ulgi) - wymienione kary nie mogą jednak ograniczyć prawa do obrony tymczasowo aresztowanym, włącznie z umieszczeniem w celi izolacyjnej.

Wykonywanie tymczasowego aresztowania

Podsumowanie

- Polskie przepisy dotyczące osób tymczasowo aresztowanych w większości są zgodne z międzynarodowymi standardami europejskimi.
- Zgodnie z **art. 260 § 1 k.p.k.** jeśli stan zdrowia tego wymaga, tymczasowe aresztowanie może być wykonywane tylko przez umieszczenie w odpowiednim zakładzie leczniczym (takim zakładem może być odpowiedni szpital więzienny, lub w razie jego braku zakład leczniczy publicznej służby zdrowia), w tym w zakładzie psychiatrycznym.
- Status prawny tymczasowo aresztowanego, jak i wykonywanie tego środka zapobiegawczego określone są zasadniczo w kodeksie karnym wykonawczym, ale uprawnienia w zakresie porozumiewania się z obrońcą zostały też określone w art. 73 k.p.k.
- Nadzór nad prawidłowością zatrzymania i wykonywania środków zapobiegawczych sprawuje sąd- a w postępowaniu przygotowawczym także **prokurator**. Nie umniejsza to jednak kompetencji nadzoru sprawowanego przez sędziego penitencjarnego **art. 32 k.k.w.**

Prawa i obowiązki skazanego

Prawa i obowiązki składają się na status prawny skazanego.

- Mimo, iż ustawodawca wyodrębnił w Kodeksie karnym wykonawczym osobny oddział zatytułowany „**prawa i obowiązki skazanego**” (rozdział X oddział 4) to liczne przepisy przyznające skazanemu prawa lub nakładające na niego obowiązki znajdują się również w innych miejscach kodeksu.
- Niezwykle istotne znaczenie ma również przepis art. 67 § 3 k.k.w., zgodnie z którym wszelkie oddziaływanie na skazanego odbywa się przy poszanowaniu jego praw oraz wymaganiu od osadzonego realizacji ciężących na nim obowiązków.
- **Obowiązek informacyjny** - bezzwłocznie po osadzeniu skazanego w zakładzie karnym należy go poinformować o przysługujących mu prawach i ciężących na nim obowiązkach (chodzi tu w szczególności o umożliwienie mu zapoznania się z przepisami k.k.w. i regulaminu organizacyjno - porządkowego wykonywania kary pozbawienia wolności, a także o poddanie go odpowiednim badaniom lekarskim i zabiegom sanitarnym)
- Korzystanie przez skazanego z przysługujących mu praw **nie może naruszać praw innych osób** (zarówno innych osadzonych jak i praw funkcjonariuszy, pracowników zakładu karnego i osób trzecich), ani zakłócać porządku ustalonego w zakładzie karnym (art. 104 k.k.w.)

Postawowe prawa skazanego

Katalog praw skazanego jest katalogiem otwartym!!

Zgodnie z art. 102 k.k.w., skazany ma następujące prawa:

- ▶ odpowiedniego ze względu na zachowanie zdrowia wyżywienia, odzieży, warunków bytowych, pomieszczeń oraz świadczeń zdrowotnych i odpowiednich warunków higieny,
- ▶ utrzymywania więzi z rodziną i innymi osobami bliskimi,
- ▶ korzystania z wolności religijnej
- ▶ otrzymywania związanego z zatrudnieniem wynagrodzenia oraz ubezpieczenia społecznego w zakresie przewidzianym w odrębnych przepisach, a także pomocy w uzyskiwaniu świadczeń inwalidzkich,
- ▶ kształcenia i samokształcenia oraz wykonywania twórczości własnej, a za zgodą dyrektora zakładu karnego do wytwarzania i zbywania wykonanych przedmiotów,
- ▶ korzystania z urządzeń i zajęć kulturalno-oświatowych i sportowych, radia, telewizji, książek i prasy
- ▶ komunikowania się z obrońcą, pełnomocnikiem, właściwym kuratorem sądowym oraz wybranym przez siebie przedstawicielem, o którym mowa w art. 42,
- ▶ komunikowania się z podmiotami, o których mowa w art. 38 § 1,
- ▶ zapoznawania się z opiniami, sporządzonymi przez administrację zakładu karnego, stanowiącymi podstawę podejmowanych wobec niego decyzji,
- ▶ składania wniosków, skarg i próśb organowi właściwemu do ich rozpatrzenia oraz przedstawiania ich, w nieobecności innych osób, administracji zakładu karnego, kierownikom jednostek organizacyjnych Służby Więziennej, sędziemu penitencjarnemu, prokuratorowi i Rzecznikowi Praw Obywatelskich (oprócz tego skazani mają również prawo kierować skargi do organów powołanych na podstawie ratyfikowanych przez RP umów międzynarodowych, których celem jest ochrona praw człowieka),
- ▶ prowadzenia korespondencji z organami ścigania, wymiaru sprawiedliwości i innymi organami państwowymi, organami samorządu terytorialnego, Rzecznikiem Praw Obywatelskich, Rzecznikiem Praw Dziecka oraz organami powołanymi na podstawie ratyfikowanych przez Rzeczpospolitą Polską umów międzynarodowych dotyczących ochrony praw człowieka.

Kontakty skazanego z rodziną i bliskimi

Obowiązek umożliwienia skazanemu realizacji jego prawa do kontaktów z rodziną/ bliskimi

- ▶ Ustawodawca w art. 105 § 1 k.k.w. nakłada na organy postępowania wykonawczego obowiązek umożliwienia skazanemu utrzymywania więzi przede wszystkim z rodziną i innymi osobami bliskimi

Obejmują one przede wszystkim:

- widzenia,
 - korespondencję,
 - rozmowy telefoniczne,
 - paczki i przekazy pieniężne, a za zgodą dyrektora zk
 - także przez inne środki łączności - za zgodą dyrektora zk
-
- ▶ Zakres tych uprawnień zależy od rodzaju i typu, w którym skazany odbywa karę pozbawienia wolności)
 - ▶ Organy postępowania wykonawczego mają również obowiązek ułatwić utrzymywanie skazanemu kontaktów ze stowarzyszeniami, fundacjami oraz instytucjami, których celem działania jest realizacja zadań związanych z wykonywaniem orzeczeń, pomocą w społecznej readaptacji skazanym, jak również z kościołami i innymi związkami wyznaniowymi oraz osobami godnymi zaufania
 - ▶ Skazany cudzoziemiec ma prawo prowadzić korespondencję z właściwym urzędem konsularnym, a w razie jego braku - z właściwym przedstawicielstwem dyplomatycznym. Ma on również prawo korzystać z widzeń z urzędnikiem konsularnym lub pracownikiem przedstawicielstwa dyplomatycznego wykonującym funkcje konsularne

Utrzymywanie więzi z rodziną i bliskimi

WIDZENIA:

- Widzenie trwa 60 minut.
- W tym samym dniu skazanemu co do zasady udziela się tylko jednego widzenia
- Podczas jednego widzenia mogą uczestniczyć maksymalnie 2 osoby pełnoletnie (przy czym dyrektor zk może wyrazić zgodę, aby w widzeniu mogło wziąć udział więcej osób, o ile zachodzi uzasadniony wypadek); nie ma natomiast limitu w odniesieniu do osób niepełnoletnich.
- Osoby niepełnoletnie mogą korzystać z widzeń tylko pod opieką osób pełnoletnich
- Jeżeli widzenie ma odbyć się z osobą niebędącą członkiem rodziny lub osobą bliską skazanemu, wymagane jest zezwolenie dyrektora zk.
- Ilość widzeń zależy od typu i rodzaju zakładu karnego
- Skazani sprawującym stałą pieczę nad dzieckiem do lat 15 mają prawo do dodatkowego widzenia z dziećmi
- Widzenia odbywają się przy oddzielnym stoliku pod nadzorem funkcjonariusza w sposób umożliwiający bezpośredni kontakt skazanego z osobą odwiedzającą
- Widzenie może być przerwane lub zakończone przed czasem w przypadku naruszenia przez skazanego lub osobę odwiedzającą zasad odbywania widzenia
- W czasie widzenia można spożywać artykuły żywnościowe i napoje zakupione przez odwiedzające na terenie zk (produkty, które nie zostały spożyte przekazuje się osobie odwiedzającej)
- Skazany nie może korzystać z widzeń w trakcie odbywania kary celi izolacyjnej

Utrzymywanie więzi z rodziną i bliskimi

KORESPONDENCJA:

- Nadzór nad korespondencją – otwarcie listu i sprawdzenie jego zawartości
- Podlega cenzurze – zapoznawanie się z treścią pisma oraz usunięcie części jego tekstu lub uczynienie go nieczytelnym
- Ograniczenia w korespondencji nie mogą dotyczyć korespondencji skazanego ze swoim obrońcą, organami Państwa, a także instytucjami ochrony praw człowieka
- Ograniczenia korespondencji powinny być uchylone niezwłocznie po ustaniu przestanek ich wprowadzenia
- Skazany otrzymuje pisemne potwierdzenie odbioru w zakładzie karnym wysyłanej przez niego korespondencji urzędowej (na kopercie umieszcza się stempel z nazwą zk oraz odnotowuje się datę jej odbioru)
- Dyrektor zakładu karnego podejmuje decyzję dotyczące zatrzymania korespondencji w zakładach typu zamkniętego i półotwartego, a w zk typu półotwartego również cenzurowania korespondencji i kontrolowania rozmów w trakcie widzeń i rozmów telefonicznych, jeśli wymagają tego względy bezpieczeństwa zk lub porządku publicznego (powiadamia o tym skazanego i sędziego penitencjarnego)
- Dyrektor zk może zezwolić na przekazanie skazanemu ważnej wiadomości zawartej w zatrzymanej korespondencji
- Skazanemu nie udostępnia się korespondencji zatrzymanej oraz korespondencji przez jej ocenzurowaniem (kopie takiej korespondencji dołącza się natomiast do akt osobowych skazanego)
- Skazany nieposiadający środków pieniężnych otrzymuje od administracji zakładu karnego papier, koperty oraz znaczki pocztowe na dwie przesyłki listowe ekonomiczne w miesiącu, o masie do 20 g, a w szczególnie uzasadnionych przypadkach może otrzymać także na dalszą korespondencję

Utrzymywanie więzi z rodziną i bliskimi

ROZMOWY TELEFONICZNE:

- Skazany może korzystać z samoinkasującego aparatu telefonicznego na koszt własny lub rozmówcy, przy czym w uzasadnionych wypadkach dyrektor zakładu może zezwolić skazanemu na skorzystanie z innego aparatu na koszt abonenta lub skazanego, a jeśli skazany nie posiada środków pieniężnych - na koszt zakładu
- W wypadkach zagrożenia porządku publicznego lub zagrożenia dla bezpieczeństwa zakładu, jego dyrektor może na czas określony pozbawić skazanego prawa do korzystania z samoinkasującego telefonu
- Skazany nie może korzystać z telefonu w trakcie odbywania kary celi izolacyjnej

Utrzymywanie więzi z rodziną i bliskimi

PACZKI:

- Skazany ma prawo otrzymać raz w miesiącu paczkę żywnościową, w skład której wchodzi artykuły żywnościowe lub wyroby tytoniowe zakupione za pośrednictwem zakładu karnego. Paczkę taką skazany otrzymuje po złożeniu zamówienia na piśmie oraz pokryciu kosztów przygotowania paczki.
- Za zezwoleniem dyrektora zakładu karnego skazany może otrzymywać paczki z niezbędną mu odzieżą, bielizną, obuwaniem i innymi przedmiotami osobistego użytku oraz środkami higieny, a nawet z lekami.
- Paczki podlegają kontroli (sprawdzenie opakowania i jej zawartości) w obecności skazanego. W paczkach nie mogą być dostarczane artykuły, których sprawdzenie jest niemożliwe bez naruszenia w istotny sposób ich substancji, jak też artykuły w opakowaniach utrudniających kontrolę ich zawartości, a także przedmioty, które mogą być przechowywane jedynie w depozycie)
- Dyrektor zakładu karnego może na wniosek lub po zasięgnięciu opinii lekarza, zezwolić skazanemu na częstsze otrzymywanie paczek ze względu na stan zdrowia skazanego
- Dyrektor zakładu karnego podejmuje decyzje dotyczące zatrzymania otrzymywanych i przesyłanych przez skazanego paczek lub ich zniszczenia, jeśli wymagają tego względy bezpieczeństwa zakładu lub porządku publicznego. O podjętej decyzji dyrektor zakładu karnego zawiadamia sędziego penitencjarnego oraz skazanego

Wyżywienie skazanych

- ▶ Art. 109 § 1 k.k.w. Skazany otrzymuje 3 posiłki dziennie (w tym przynajmniej 1 gorący) i napoje. Należy uwzględnić przy tym zatrudnienie oraz wiek skazanego, a w miarę możliwości również wymogi religijne i kulturowe.
- ▶ Zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Sprawiedliwości z 19 lutego 2016 r. w sprawie wyżywienia osadzonych w zakładach karnych i aresztach śledczych wartość dziennej normy wyżywienia powinna zawierać nie mniej niż 2800 kcal w artykułach żywnościowych dla osadzonych w wieku do ukończenia 18 roku życia, a dla pozostałych nie mniej niż 2600 kcal.
- ▶ Osadzonemu przebywającemu w pomieszczeniu, w którym temperatura spowodowana warunkami atmosferycznymi przekracza 28°C, zapewnia się dodatkowe napoje
- ▶ Art. 109 § 2 k.k.w. Skazanemu przebywającemu poza zk, któremu ze względów technicznych lub organizacyjnych nie można wydać gorącej posiłki, należy zapewnić suchy prowiant
- ▶ Art. 113 a § 1 k.k.w. Skazany ma prawo dokonywać zakupów artykułów żywnościowych oraz wyrobów tytoniowych i innych artykułów dopuszczonych do sprzedaży w jednostce penitencjarnej przynajmniej 3 razy w miesiącu. Ograniczenia nie dotyczą kobiet ciężarnych i młodych matek. Dyrektor zakładu karnego może, na wniosek lub po zasięgnięciu opinii lekarza, zezwolić skazanemu, ze względu na stan jego zdrowia, na dokonywanie dodatkowych zakupów artykułów żywnościowych i częstsze otrzymywanie paczek

Wyżywienie skazanych

Wyżywienie skazanych

Obowiązki skazanego

Art. 116 § 1 k.k.w.

Skazany ma obowiązek przestrzegania przepisów określających przepisów określających:

- ▶ Zasady i tryb wykonywania kary
- ▶ ustalonego w zakładzie karnym porządku
- ▶ oraz wykonywanie poleceń przełożonych i innych osób uprawnionych

Obowiązki skazanego

w szczególności ma obowiązek :

- ▶ odpowiedniego ze względu na zachowanie zdrowia wyżywienia, odzieży, warunków bytowych, pomieszczeń oraz świadczeń zdrowotnych i odpowiednich warunków higieny,
- ▶ Poprawnego zachowania się
- ▶ Przestrzegania higieny osobistej i czystości pomieszczeń, w których skazany przebywa
- ▶ Niezwłocznego informowania przełożonego o chorobie własnej oraz o zauważonych objawach chorobowych współosadzonych
- ▶ Poddania się przewidzianym przepisami badaniom, leczeniu, zabiegom lekarskim, sanitarnym oraz rehabilitacji, a także badaniom na obecność w organizmie alkoholu, środków odurzających lub substancji psychotropowych, itd.
- ▶ Wykonywania pracy, jeżeli przepisy szczególne, w tym również wynikające z prawa międzynarodowego, nie przewidują zwolnienia od tego obowiązku, oraz wykonywanie prac porządkowych w obrębie zakładu karnego
- ▶ Dbałości o mienie zakładu karnego oraz instytucji lub podmiotu gospodarczego, w którym skazany jest zatrudniony
- ▶ Poddania się czynnościom mającym na celu identyfikację osoby.

Zakazy

Art. 116a k.k.w. skazanemu **nie wolno** :

- ▶ uczestniczyć w grupach organizowanych bez zgody lub wiedzy właściwego przełożonego
- ▶ posługiwać się wyrazami lub zwrotami powszechnie uznawanymi za wulgarne lub obelżywe albo gwarą przestępców
- ▶ uprawiać gier hazardowych
- ▶ spożywać alkoholu oraz używać środków odurzających lub substancji psychotropowych
- ▶ odmawiać przyjmowania posiłków dostarczanych przez administrację zakładu karnego w celu wymuszenia określonej decyzji lub postępowania, a także powodować u siebie uszkodzenia ciała lub rozstroju zdrowia, jak również nakłaniać lub pomagać w dokonywaniu takich czynów
- ▶ wykonywać tatuaży i zezwalać na ich wykonywanie na sobie, jak również nakłaniać lub pomagać w dokonywaniu takich czynów
- ▶ porozumiewać się z osobami postronnymi oraz osadzonymi w innej celi, jeżeli naruszałoby to ustalony w zakładzie karnym porządek
- ▶ samowolnie zmieniać celi mieszkalnej, miejsca wyznaczonego do spania, stanowiska pracy i miejsca wykonywania zleczonej czynności
- ▶ zmieniać wyglądu zewnętrznego w sposób utrudniający identyfikację, w szczególności poprzez zgolenie lub zapuszczenie przez skazanego włosów, brody lub wąsów albo zmianę ich koloru, chyba że uzyska na to zgodę dyrektora zakładu karnego.

Kontrola skazanego

Art. 116 § 2-5 k.k.w.

1. **Osobista** - oględziny ciała, sprawdzenie odzieży, bielizny i obuwia, a także przedmiotów posiadanych przez skazanego; przeprowadza się ją w pomieszczeniu, podczas nieobecności osób postronnych oraz osób odmiennej płci i dokonywane są za pośrednictwem osoby tej samej płci
 2. **Celi lub innych pomieszczeń**, w których skazany przebywa - przeprowadza się ją w czasie nieobecności skazanych
 3. **Przedmiotów** znajdujących się w celi lub innych pomieszczeniach, w których skazany przebywa albo dostarczanych lub przekazywanych przez skazanego innej osobie
- ▶ Kontrolę przeprowadza się w wypadkach uzasadnionych względami porządku lub bezpieczeństwa
 - ▶ Można ją przeprowadzić w każdym czasie
 - ▶ Dopuszcza się naruszenie plomb gwarancyjnych oraz uszkodzenie kontrolowanych przedmiotów w niezbędnym zakresie
 - ▶ Znalezione w czasie kontroli przedmioty, których skazany nie może posiadać podlegają zatrzymaniu
 - ▶ Przedmioty, których właściciela ustalone przekazuje się do depozytu albo przesyła na koszt skazanego do wskazanej przez niego osoby, instytucji lub organizacji (w uzasadnionych wypadkach przedmioty te mogą być przekazane na koszt zk)
 - ▶ Przedmioty i notatki, których właściciela nie ustalono podlegają zniszczeniu, a pieniądze i przedmioty wartościowe przekazuje się na rzecz Skarbu Państwa lub na pomoc postpenitencjarną
 - ▶ Ze zniszczenia przedmiotów i notatek, a także przekazania pieniędzy i papierów wartościowych sporządza się protokół
 - ▶ Zachowanie skazanego może podlegać również monitorowaniu, jeśli jest to uzasadnione względami medycznymi albo potrzebą zapewnienia bezpieczeństwa skazanego - obraz lub dźwięk podlegają utrwaleniu. Decyduje o tym dyrektor zk.

Konsekwencje stosowane wobec skazanych

Art. 119-120 k.k.w.

- ▶ Skazanego można pociągnąć do odpowiedzialności dyscyplinarnej (kary dyscyplinarne), a nawet karnej lub wykroczeniowej
- ▶ Skazanego można obciążyć (w całości lub w części) kosztami związanymi z leczeniem, jeśli spowodował u siebie uszkodzenie ciała lub rozstrój zdrowia, chcąc wymusić określoną decyzję lub postępowanie organu wykonawczego albo uchylić się od ciążącego na nim obowiązku. O obciążeniu skazanego kosztami orzeka sąd penitencjarny.
- ▶ W razie zawinionego przez skazanego wyrządzenia szkody nieprzekraczającej dwukrotności wysokości przeciętnego wynagrodzenia pracowników w mieniu zk, dyrektor zk może zobowiązać skazanego do naprawienia tej szkody poprzez zapłatę odpowiedniej sumy pieniężnej. W takiej sytuacji skazany ma prawo wnieść w terminie 30 dni powództwo o ustalenie, że należność nie istnieje w całości lub w części. Ściągnięcie należności następuje w trybie przewidzianych w przepisach o postępowaniu egzekucyjnym w administracji